

Sygn. akt **III AUa 1927/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 sierpnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Goss-Kokot

Sędziowie: SSA Iwona Niewiadowska-Patzer

del. SSO Izabela Halik (spr.)

Protokolant: insp.ds.biurowości Krystyna Kałużna

po rozpoznaniu w dniu 6 sierpnia 2015 r. w Poznaniu

sprawy **J. M. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o zwrot świadczenia

na skutek apelacji J. M. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 18 sierpnia 2014 r. sygn. akt VIII U 1714/14

zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję w ten sposób, że zobowiązuje J. M. (1) do zwrotu nienależnych świadczeń za okres od 1 grudnia 2012r. do 30 listopada 2013r. w kwocie 6.916, 65 zł.

del. SSO Izabela Halik	SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer
------------------------	-----------------------	-------------------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31.12.2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. na podstawie przepisów art. 138 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2009r., Nr 153, poz. 1227 ze zm. – dalej ustawy emerytalnej) oraz art. 84 ust. 1, ust. 9 i 11 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2009r., Nr 205, poz. 1585 ze zm. - dalej ustawy o s.u.s.) oraz ustawy z dnia 30.10.2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tj. Dz. U. 2009r., Nr 167 poz. 1322 ze zm. - dalej ustawy wypadkowej), zobowiązał **J. M. (1)** do zwrotu nienależnych świadczeń za okres od dnia 01.11.2012r. do 30.11.2013r. w kwocie 7.443,82 zł.

W uzasadnieniu powyższej decyzji organ rentowy wskazał, że J. M. (1) pobrała nienależnie świadczenia za okres od dnia 01.11.2012r. do 30.11.2013r. w łącznej kwocie 7.443,82 zł z tytułu renty.

J. M. (1) odwołała się od powyższej decyzji i wniosła o jej zmianę poprzez uznanie, iż nie pobrała nienależne świadczenia i nie jest zobowiązana do ich zwrotu za okres od dnia 01.11.2012r. do 30.11.2013r. i o zasądzenie kosztów postępowania.

Odwołująca zarzuciła naruszenie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej w zw. z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 30.10.2002r. wypadkowej poprzez błędne ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy i nakazanie zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 01.11.2012r. do 30.11.2013r. bez pojawienia się nowych dowodów i okoliczności i naruszenie art. 2 Konstytucji poprzez naruszenie zasady demokratycznego państwa prawnego w wyniku wydania decyzji, która narusza pewność porządku prawnego.

W uzasadnieniu odwołania wskazała, że w dniu 14.03.2012r. organ rentowy wydał decyzje o waloryzacji renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy oraz o waloryzacji emerytury, które miały być wypłacane w zbiegu w wysokości całej emerytury i połowy renty. W związku z tym, że organ rentowy zaczął wypłacać odwołującej rentę wypadkową z tytułu częściowej niezdolności do pracy, mimo że jak co roku złożyła oświadczenie o zatrudnieniu i zaświadczenie o uzyskiwanym przychodzie i mimo braku składania wniosku o wypłatę tej renty, była przekonana, że jest to świadczenie przyznane jej prawidłowo. W dniu 19.12.2013r. odwołująca otrzymała decyzje z dnia 22.11.2013r., w których organ rentowy wstrzymał wypłatę renty w zbiegu z emeryturą od dnia 01.12.2013r. oraz zobowiązał ją do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 01.03.2012r. do 30.11.2013r. Zatem nie pojawiły się żadne nowe dowody ani okoliczności, które istniały przed wydaniem decyzji o wypłacie mi renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Organ rentowy posiadał informacje o zatrudnieniu i przychodzie odwołującej, ponieważ w dniu 22.02.2012r. odwołująca złożyła w organie odpowiednie zaświadczenie i oświadczenie, a mimo to zaczął wypłacać odwołującej rentę. Z tego powodu odwołująca była przekonana, że jest to renta, która została przyznana prawidłowo.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy, podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie i powołując argumenty przytoczone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 18 sierpnia 2014r. w sprawie VIII U. 1714/14 oddalił odwołanie.

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu stanowiły następujące ustalenia i rozważania prawne:

Odwołująca J. M. (1) (ur. dnia (...)) pobierała świadczenie łączone (półtorakrotność), tj. pełną emeryturę i połowę renty wypadkowej. Mianowicie decyzją z dnia 27.10.1992r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych, po rozpatrzeniu wniosku z dnia 06.10.1992r. przyznał J. M. (1) emeryturę od dnia 11.10.1992r., tj. od zaprzestania pobierania zasiłku chorobowego. Decyzją z dnia 09.05.1993r., organ rentowy, po rozpatrzeniu wniosku z dnia 31.03.1993r., przyznał J. M. (1) od dnia 01.12.1992r. rentę inwalidzką III grupy inwalidów w związku z wypadkiem przy pracy. W powyższych decyzjach zawarto stosowne pouczenie dotyczące zasad wypłaty świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

W kolejnych decyzjach waloryzujących świadczenia J. M. (1) była pouczona o podstawowym obowiązku pobierającego świadczenie, tj. o informowaniu organu rentowego o osiągnięciu przychodu, mającego wpływ na zawieszenie lub zmniejszenie świadczenia. W dniu 22.02.2012r. odwołująca złożyła w organie rentowym oświadczenie o osiągnięciu przychodu z tytułu pracy wykonywanej w ramach stosunku pracy. Decyzją z dnia 22.11.2013r. organ rentowy z urzędu od dnia 01.12.2013r. wstrzymał odwołującej wypłatę renty wypadkowej w zbiegu z emeryturą z uwagi na osiągnięcie przychodu.

Decyzją z dnia 20.11.2013r. organ rentowy zobowiązał odwołującą do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od dnia 01.03.2012r. do 30.11.2013r. w kwocie 11.901,18 zł. Od decyzji J. M. (1) wniosła odwołanie. Decyzją z dnia 20.11.2013r. została uchylona przez organ rentowy. Następnie zaskarżoną decyzją z dnia 31.12.2013r., organ rentowy zobowiązał J. M. (1) do zwrotu nienależnych świadczeń za okres od dnia 01.11.2012r. do 30.11.2013r. w kwocie 7.443,82 zł. Organ rentowy zobowiązał J. M. (1) do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres jedynie 12 miesięcy, gdyż powiadomiła ona organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń.

Ustalenia powyższe Sąd poczynił w oparciu o dokumenty zawarte w aktach ZUS jak i na podstawie zeznań odwołującej. Dokumenty zawarte w aktach ZUS Sąd uznał za wiarygodne, albowiem zostały one sporządzone przez kompetentne organy, w zakresie przyznanych im upoważnień i w przepisanej formie, a także nie były one kwestionowane przez żadną ze stron postępowania i nie wzbudziły wątpliwości Sądu co do ich autentyczności bądź prawdziwości zawartych w nich twierdzeń, zatem nie było podstaw, ażeby odmówić im wiary. Sąd dał wiarę zeznaniom odwołującej w zakresie w jakim pokrywały się z ustalonym w niniejszej sprawie stanem faktycznym. Sąd nie dał wiary zeznaniom odwołującej, że skoro organ rentowy nie wstrzymał odwołującej wypłaty świadczenia, to uważała, że jest ono należne i myślała, że tak musi być.

Sąd podkreślił, że odwołująca nie wykazała inicjatywy dowodowej skierowanej na udowodnienie, iż wydana przez organ rentowy decyzja jest nieprawidłowa, niezgodna z rzeczywistym stanem rzeczy, czy z przepisami obowiązującego prawa. Sąd powołując się na wynikającą z art. 232 k.p.c. zasadę kontrydiktoryjności procesu cywilnego, (która ma zastosowanie również do spraw ubezpieczeniowych) stwierdził, że sądy co do zasady orzekają na podstawie dokonanej oceny twierdzeń i dowodów stron oraz że mogą dopuścić dowód nie wskazany przez stronę tylko wówczas, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy nie jest wystarczający do jej rozstrzygnięcia. W przeciwnym razie Sąd nie ma obowiązku, a nawet nie jest uprawniony do prowadzenia dalszego postępowania dowodowego. Strony same muszą zadecydować, czy wykazały już za pomocą przeprowadzonych dowodów swoje twierdzenia. Strony obowiązane są wykazać prawdziwość swoich twierdzeń i zdecydować o tym, jakie okoliczności winny w procesie udowodnić, a także o tym, czy okoliczności te zostały już wykazane, ewentualnie czy wykazanie ich w ogóle jest konieczne dla uzyskania pozytywnego dla siebie wyniku sprawy. W ocenie Sądu I instancji, rola sądu powinna się ograniczyć do sprawnego kierowania sprawą oraz jej prawidłowego zakończenia, co miało miejsce w niniejszej sprawie. Zgodnie bowiem z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Żądanie oparte na uprawnieniu musi być wykazane uzasadniającymi je faktami. Zdaniem Sądu Okręgowego odwołująca nie wykazała swoich racji zgłoszonych w odwołaniu na tyle, aby można je było uznać. Na rozprawie w dniu 13.08.2014r. odwołująca i pełnomocnik organu rentowego, na pytanie Przewodniczącej, oświadczyli, że w sprawie został zgromadzony cały materiał dowodowy i nie wymaga dodatkowego postępowania.

Sąd Okręgowy stwierdził, że istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do rozstrzygnięcia, czy odwołująca J. M. (1) jest zobowiązana do zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń przez pozwanego za okres od dnia 01.11.2012r. do 30.11.2013r. z tytułu renty z tytułu niezdolności do pracy z uwagi na osiągnięcie przychodu.

Odwołująca podnosiła, że wypłacona jej renta nie została pobrana przez nią nienależnie, ponieważ spełniła swoje obowiązki poinformowania organu rentowego o zatrudnieniu, a także uznała, że organ rentowy przyznając rentę, kierował się odpowiednimi przepisami prawa. Odwołująca wskazywała, że z tego powodu nie może ponosić negatywnych konsekwencji działań organu rentowego.

Bezspornie odwołująca pobierała świadczenie łączone (półtorakrotność), tj. pełną emeryturę i połowę renty wypadkowej. Przepisy ustawy z dnia 17.12.1998r. emerytalnej stanowią zasady zmniejszania i zawieszania świadczeń emerytalnych i rentowych w związku z osiągnięciem przez osoby uprawnione do tych świadczeń przychodów. Zgodnie z art. 103 ust. 1 w/w ustawy prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 104-106. Stosownie do treści art. 104 ust.1 powołanej ustawy prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w ust. 3-8 oraz w art. 105, w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 2 (zatrudnienie, służba lub inna praca zarobkowa albo prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej) oraz z tytułu służby wymienionej w art. 6 ust.1 pkt. 4 i 6.

Zgodnie z art. 104 ust. 7 powołanej ustawy emerytalnej prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba, ulega zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu w kwocie wyższej niż 130 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Natomiast stosownie do treści ust. 8 w/w przepisu w razie osiągnięcia przychodu w kwocie przekraczającej 70 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy,

ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, nie wyżej jednak niż 130 % tej kwoty, świadczenie ulega zmniejszeniu o kwotę przekroczenia, nie większą jednak niż kwota maksymalnego zmniejszenia obowiązująca w dniu 31 grudnia 1998 r. w wysokości:

- 1) 24 % kwoty bazowej obowiązującej przy ostatniej waloryzacji w 1998 r. - dla emerytury lub renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy;
- 2) 18 % kwoty bazowej, o której mowa w pkt 1 - dla renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy;
- 3) 20,4 % kwoty bazowej, o której mowa w pkt 1 - dla renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba.

Ogólną przesłanką brania pod uwagę przychodów, które wpływają na zawieszenie lub zmniejszenie emerytury/renty jest wykonywanie działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczeń - emerytalnego i rentowych. Istotne jest zatem fakt, że przychody uzyskiwane są z działalności objętej obowiązkiem ubezpieczenia. Ustalenie, czy przychody emeryta/rencisty uzasadniały pełną lub zmniejszoną wypłatę świadczenia lub jego zawieszenie następuje w rozliczeniu rocznym, albo w rozliczeniu miesięcznym.

Zgodnie z treścią art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. ustawy o s.u.s. osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11. Zgodnie z ust. 2 artykułu 84 w/w ustawy za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się: świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania (pkt.1), świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia (pkt.2). Natomiast stosownie do treści art. 84 ust. 11 w/w ustawy jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający te świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, kwoty nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych podlegają zwrotowi bez odsetek za zwłokę.

Zgodnie z art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 30.10.2002r. ustawy wypadkowej osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego oraz do emerytury na podstawie odrębnych przepisów wypłaca się zależnie od jej wyboru:

- 1) przysługującą rentę powiększoną o połowę emerytury albo
- 2) emeryturę powiększoną o połowę renty,

z tym, że przepisu tego nie stosuje się jeżeli osoba uprawniona osiąga przychód powodujący zawieszenie prawa do świadczenia lub zmniejszenia ich wysokości określony w cytowanej ustawie emerytalnej z dnia 17.12.1998r., niezależnie od wysokości tego przychodu.

Zatem przepis art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 30.10.2002r. ustawy wypadkowej jest jednoznaczny w swej treści i użyte w nim pojęcie „przychodu” nie oznacza tylko wynagrodzenia z tytułu stosunku pracy, lecz także przychód z tytułu aktywności określonej w art. 104 ust. 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. emerytalnej (vide np. SA w Katowicach w wyroku z dnia 10.10.2006r., III AUa 1414/05), przy czym bez znaczenia pozostaje wysokość tego przychodu. Stąd też dla zasadności spornej decyzji nie jest ważne to, czy odwołująca wykonywała pracę w ramach stosunku pracy czy też w oparciu o umowę zlecenia (a tym samym jak długo wykonywała daną pracę), jak też to w jakiej wysokości przychód osiągnęła.

Zgodnie z treścią art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. ustawy emerytalnej osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia (art. 138 ust. 2 w/w ustawy).

Nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 5 (art. 138 ust. 4 w/w ustawy).

Zgodnie zaś z art. 138 ust. 5 w/w ustawy kwoty nienależnie pobranych świadczeń w związku z osiągnięciem przychodów, o których mowa w art. 104 ust. 1, podlegają zwrotowi za okres nie dłuższy niż 1 rok kalendarzowy poprzedzający rok, w którym wydano decyzję o rozliczeniu świadczenia, jeżeli osoba pobierająca to świadczenie powiadomiła organ rentowy o osiągnięciu przychodu, w pozostałych zaś przypadkach - za okres nie dłuższy niż 3 lata kalendarzowe poprzedzające rok wydania tej decyzji.

Sąd Okręgowy wskazał, że w decyzjach o przyznaniu prawa do emerytury i o przyznaniu prawa do renty wypadkowej (z dnia 27.10.1992r. i z dnia 09.05.1993r.) organ rentowy zawarł stosowne pouczenie dotyczące zasad wypłaty świadczeń z ubezpieczenia społecznego. W kolejnych decyzjach waloryzujących świadczenia J. M. (1) była pouczona o podstawowym obowiązku pobierającego świadczenie, tj. o informowaniu organu rentowego o osiąganiu przychodu, mającego wpływ na zawieszenie lub zmniejszenie świadczenia. W dniu 22.02.2012r. odwołująca złożyła w organie rentowym oświadczenie o osiąganiu przychodu z tytułu pracy wykonywanej w ramach stosunku pracy.

Sąd Okręgowy wskazał powołując się na zacytowane powyżej przepisy, że nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane. W ocenie Sądu I instancji organ rentowy w sposób prawidłowy zobowiązał odwołującą do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia rentowego, ponieważ że nie miała ona prawa do świadczenia zbiegowego z uwagi na osiąganie przychodu, przy czym odwołującą zobowiązano do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres jedynie 12 miesięcy, gdyż powiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń. Odwołująca pobierała świadczenie rentowe w pełnej wysokości, mimo, iż uzyskiwała przychody, które uzasadniały zmniejszenie pobieranego świadczenia. Zatem pobrane przez nią świadczenie w wysokości różnicy pomiędzy pobranym świadczeniem a świadczeniem, które winna otrzymać po umniejszeniu było świadczeniem pobranym przez ubezpieczoną nienależnie i zasadnie organ rentowy orzekł o obowiązku jego zwrotu.

Z tytułu nienależnie pobranego świadczenia J. M. (1) zobowiązana jest do zwrotu łącznie kwoty 7.443,82 zł.

Wyniki postępowania przed Sądem doprowadziły do analogicznych ustaleń jak te, których dokonał organ rentowy, dlatego też Sąd mając na względzie zebrany w sprawie materiał dowodowy, na podstawie cytowanych przepisów prawa materialnego i art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku złożyła odwołująca J. M. (1) wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku przez zwolnienie jej z obowiązku zwrotu świadczeń wskazując, że pozwany mimo złożonego przez odwołującą zawiadomienia o okolicznościach powodujących ustanie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, podjął wypłatę emerytury w zbiegu z rentą wypadkową. Apelująca wskazała, że w przypadku uznania przez Sąd Apelacyjny, że jest zobowiązana do zwrotu świadczeń składa wniosek ewentualny o zmianę zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go

decyzji przez zobowiązanie do zwrotu świadczeń maksymalnie za okres 12 miesięcy. Apelująca zarzuciła, że zarówno organ rentowy jak i Sąd I instancji niesłusznie zobowiązują ją do zwrotu świadczenia za okres 13 miesięcy.

Pozwany organ rentowy nie zajął stanowiska w sprawie w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja odwołującej częściowo zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że odwołująca od marca 2012r. pobrała zarówno emeryturę jak i rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem. Jednocześnie bezspornie odwołująca w tym okresie osiągała przychody w związku ze świadczeniem pracy. Również niekwestionowane jest to, że odwołująca zawiadomiła pozwanego o uzyskiwaniu przychodów ze stosunku pracy. Przy tak bezspornym stanie faktycznym zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wskazanymi powyżej w uzasadnieniu a przywołanymi przez Sąd Okręgowy odwołująca nie była uprawniona do pobierania półtorakrotnego świadczenia.

Art. 26 ust. 3 ustawy wypadkowej stwierdza, że osoba uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego oraz do emerytury na podstawie odrębnych przepisów nie jest uprawniona do pobierania półtorakrotnego świadczenia jeżeli osiąga przychód powodujący zawieszenie prawa do świadczenia lub zmniejszenia ich wysokości niezależnie od wysokości tego przychodu. Przepis ten jest jednoznaczny w swej treści i użyte w nim pojęcie „przychodu” nie oznacza tylko wynagrodzenia z tytułu stosunku pracy, lecz także przychód z tytułu aktywności określonej w art. 104 ust. 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. emerytalnej i bez znaczenia pozostaje wysokość tego przychodu. Stąd też prawidłowo stwierdził Sąd I instancji, że dla oceny zasadności spornej decyzji nie jest istotne to, czy odwołująca wykonywała pracę w ramach stosunku pracy czy też w oparciu o umowę zlecenia jak też to w jakiej wysokości przychód osiągnęła.

Wyplacone świadczenie rentowe było nienależnym świadczeniem w rozumieniu art. 138 ust. 1 ustawy emerytalnej a wypłata renty wypadkowej nastąpiła ewidentnie na skutek błędu pracownika organu rentowego. Zgodnie z art. 138 ustawy emerytalnej świadczenia nienależnie wypłacone podlegają zwrotowi. Wobec tego należy stwierdzić, że co do zasady prawidłowe jest stanowisko organu rentowego jak i Sądu I instancji, że wypłacone świadczenie było nienależne i winno zostać zwrócone przez odwołującą. Fakt zawiadomienia pozwanego przez odwołującą o osiągnięciu przychodów ze stosunku pracy stanowi jedynie podstawę do ograniczenia okresu za jaki należy zwrócić świadczenie nienależnie wypłacone. Zawiadomienie o osiągnięciu przychodów nie pozbawia wypłaconych świadczeń przymiotu nienależności. Zatem nie jest uprawnione stanowisko apelującej, że nie zachodzą przesłanki do zobowiązania jej do zwrotu świadczenia bezpodstawnie wypłaconego przez pozwanego. W tym miejscu należy przypomnieć, że Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2.06.1987r. III UZP19/87 stwierdził, że organ rentowy może dochodzić zwrotu nadpłaconych świadczeń w trybie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych także wtedy, gdy wypłaty dokonał, mimo istnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń, o których mógł powziąć wiadomość na podstawie akt rentowych – jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania ZUS i nie powiadomił.

Słuszne jest jednak stanowisko apelującej, że zaskarżona decyzja nieprawidłowo określa czasokres za jaki należy dokonać zwrotu świadczenia. Zarówno pozwany w zaskarżonej decyzji jak i Sąd Okręgowy w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, mimo powołania się na właściwe przepisy określające za jaki okres można domagać się zwrotu świadczenia (tj. art. 138 ust 4 i 5 ustawy emerytalnej) uznali, że okres od 1 listopada 2012r. do 30 listopada 2013r. jest równy 12 miesiącom, gdy faktycznie jak słusznie wskazano w apelacji obejmuje okres 13 miesięcy. Zgodnie z regułą ogólną z art. 84 ust 3 ustawy o s.u.s. nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres **dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy**, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń lub wstrzymania ich wypłaty a mimo to świadczenie było nadal wypłacane, a w pozostałych przypadkach - za okres nie dłuższy niż ostatnie 3 lata. Zakres zwrotu zależy więc od postawy osoby, która świadczenie pobrała.

Odnosząc się do twierdzeń odwołującej, że swym postępowaniem nie uchybiła obowiązkowi powiadomienia organu rentowego Sąd Apelacyjny zwraca uwagę na treść wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2011 r. w sprawie III UK 214/10, który stwierdził, że do złagodzenia rygorów prawa ubezpieczeń społecznych nie stosuje się ani art. 5 k.c., ani art. 8 k. p., bo przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter przepisów prawa publicznego. Stwierdzić należy, że w sytuacji gdy przepisy prawa z zakresu ubezpieczeń społecznych są przepisami bezwzględnie obowiązującymi, to przy ich stosowaniu ani organ rentowy ani sąd nie mogą mieć na uwadze zasad współżycia społecznego. Przepisy te muszą być bezwzględnie przestrzegane w stosunku do wszystkich nawet, jeśli postrzegane są przez osobę zainteresowaną jako subiektywnie niesprawiedliwe. Materialnoprawną podstawą świadczeń emerytalno-rentowych mogą być tylko przepisy prawa, a nie zasady współżycia społecznego. Ponieważ przywołane w uzasadnieniu przepisy przewidują obowiązek zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń, brak podstaw do odstąpienia od zobowiązania do ich zwrotu.

Kwota wypłaconego nienależnie świadczenia w okresie ostatnich 12 miesięcy tj. od 1 grudnia 2012r. do 30 listopada 2013r. wynosi 6.916,65zł. Wobec tego, że zaskarżona przed decyzją zobowiązuje do zwrotu świadczenia za okres 13 miesięcy, to Sąd apelacyjny uznał, że zachodzi podstawa do zmiany zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji.

Sąd Apelacyjny działając na podstawie art. 386§ 1 k.p.c. zmienił zakażony wyroku i poprzedzającą go decyzję w ten sposób, że zobowiązuje J. M. (1) do zwrotu nienależnych świadczeń za okres od 1 grudnia 2012r. do 30 listopada 2013r. w kwocie 6.916,65 zł.

del. SSO Izabela Halik	SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer
------------------------	-----------------------	-------------------------------